

บทบาทของกรมสนธิสัญญาและกฎหมายในการส่งเสริมหลักนิติธรรม
เพื่อรักษาระเบียบกฎหมายระหว่างประเทศ
(The role of the Department of Treaties and Legal Affairs
in strengthening the rule of law
for the maintenance of the international legal order)

จัดทำโดย

นางสุพรรณวษา โชติกญาณ ถัง
รหัส ๖๗๑๒๔๐

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑๒

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

บทบาทของกรมสนธิสัญญาและกฎหมายในการส่งเสริมหลักนิติธรรม เพื่อรักษาระเบียบกฎหมายระหว่างประเทศ

นางสุพรรณวษา โชติศึกษาณ ด้ง^๑

บทนำ

กรมสนธิสัญญาและกฎหมายมีขอบเขตการปฏิบัติราชการที่มีลักษณะพิเศษ ในฐานะที่ปรึกษา
รัฐบาล (legal advisor) เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ ที่เป็นงานผสมผสานด้านเทคนิคกับวิชาชีพความรู้
ทางกฎหมายทั้งกฎหมายภายในและกฎหมายระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการเจรจาแก้ไขปัญหาด้านเขตแดน
ทางบกและทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย การจัดทำสนธิสัญญาทั้งในกรอบ
ทวิภาคีและพหุภาคีเพื่อส่งเสริมความร่วมมือหรือสร้างกฎเกณฑ์บางอย่างกับรัฐอื่นหรือองค์การระหว่างประเทศ
รวมถึง การติดตามการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและรับมือกับภัยคุกคาม
ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของสงครามหรือภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือการเปลี่ยนแปลงทางอากาศ (climate
change) เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะพิจารณาให้ความเห็นทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศและสนธิสัญญาที่
ประเทศไทยหรือรัฐบาลไทยเข้าเป็นภาคีแล้ว ยังมีบทบาทในฐานะที่ปรึกษารัฐบาลด้านกฎหมายระหว่าง
ประเทศและการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศหรือองค์การระหว่าง
ประเทศให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักสากลและพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศและสนธิสัญญาต่างๆ
ที่ประเทศไทยเป็นภาคีทั้งนี้เพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประเทศ

นับแต่สงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา บรรดาประเทศต่างๆ ได้ตระหนักถึงผลของการสูญเสีย
ชีวิตทรัพย์สินและผลกระทบต่อเศรษฐกิจการเมืองที่ได้รับจากการทำสงครามและเพื่อแก้ไขป้องกันมิให้รัฐระงับ
ข้อพิพาทด้วยการใช้กำลัง โดยใช้วิธีการโดยสันติ จึงเป็นที่มาของการก่อตั้งองค์การสันนิบาตชาติ (League of
Nations) ซึ่งได้พัฒนากลายเป็นองค์การสหประชาชาติในปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ก่อตั้งเพื่อป้องกันมิให้รัฐ
ใช้กำลังประหัตประหารกัน และหันหน้าเข้าหากันโดยใช้การเจรจาหรือเพื่อได้ข้อยุติอย่างสันติ จึงเป็นที่มาของ
การสร้างกฎเกณฑ์ระเบียบสากลเพื่อให้บรรดารัฐต่างๆ สามารถใช้เป็นหลักการหรือกฎเกณฑ์ในการดำเนิน
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นำมาซึ่งการสร้างหลักการ กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น หลักการระงับ
ข้อพิพาทโดยสันติวิธี (peaceful settlement of disputes) การห้ามการใช้กำลัง (prohibition on the use of
force) โดยมีข้อยกเว้นเรื่องการใช้กำลังเพื่อปกป้องตนเอง รวมถึง กฎหมายสงครามหรือกฎหมายมนุษยธรรม
ระหว่างประเทศ และการเคารพสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานบนพื้นฐานของหลักธรรมชาติเป็นต้น ต่อมา
มีการก่อตั้งศาลระหว่างประเทศว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ (Permanent Court of Arbitration) เพื่อเป็น
ทางเลือกในการระงับข้อพิพาท รวมถึงศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice)
ซึ่งจะเห็นได้ว่าการต่างประเทศจำเป็นต้องเคารพหลักนิติธรรมในการดำเนินความสัมพันธ์
มิเช่นนั้น การดำเนินความสัมพันธ์จะไม่แตกต่างจากสังคมที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่ ขาดการเคารพ
กฎหมายและความถูกต้องเป็นธรรม รวมถึงความรับผิดชอบในกรณีที่มีการละเมิดเกิดขึ้น (accountability for
violations) โดยประเทศที่มีกำลังทางทหารหรือทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่อุดมสมบูรณ์เหนือกว่าประเทศอื่น
จะสามารถมีอิทธิพลเหนือประเทศที่ด้อยกว่าและขาดกำลังที่จะต่อสู้ กฎหมายระหว่างประเทศจึงมีความสำคัญ
อย่างยิ่งต่อประเทศกำลังพัฒนาในการสร้าง “สนามแข่งขันที่เท่าเทียม” (level playing field) เนื่องจาก
การเคารพกฎหมาย หมายถึงการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม (rule of law) การมีกฎหมายระหว่างประเทศ

^๑ผู้เข้าอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ 12

ที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐ ที่มีความเที่ยงธรรม เป็นกลาง และไม่เลือกปฏิบัติ ย่อมส่งผลดีต่อประเทศกำลังพัฒนา ดังนั้น กฎหมายระหว่างประเทศจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกป้องสิทธิอันพึงจะได้ตามกฎหมายและปกป้องรักษาผลประโยชน์ของชาติในมิติต่างๆ

กรมสนธิสัญญาและกฎหมายมีภารกิจเกี่ยวกับปัญหากฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง สนธิสัญญา และเรื่องเขตแดนของประเทศ รวมทั้งประมวล ศึกษา วิจัย ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม และพัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศในกรอบองค์การสหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศ^๒ ซึ่งงานในความรับผิดชอบของกรมสนธิสัญญาและกฎหมายมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากงานของกรมกองอื่นๆ ในกระทรวงการต่างประเทศโดยสามารถแยกเป็นหน้าที่ ๓ ประการหลักๆ ได้แก่

๑. ทำหน้าที่เสมือนตุลาการในการพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหากฎหมายระหว่างประเทศโดยทั่วไปแก่กรมกองต่างๆ ในกระทรวงต่างประเทศเองหรือส่วนราชการอื่นๆ กรมสนธิสัญญาและกฎหมายจะต้องทำตัวเป็นเสมือนตุลาการศาลสถิตยุติธรรมและวางตัวเป็นกลางในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงและการปรับข้อเท็จจริงเข้ากับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการในเชิงนโยบายของกระทรวงการต่างประเทศและรัฐบาลต่อไป

๒. ทำหน้าที่เสมือนฝ่ายนิติบัญญัติในการสร้างแนวบรรทัดฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งอาจเป็นการประมวลแนวปฏิบัติของรัฐที่มีอยู่แล้วให้เกิดความชัดเจนและไปในทิศทางเดียวกันหรือนำกฎหมายจารีตประเพณีมาประมวลเป็นข้อบทกฎหมายต่อไป หรือเพื่อเป็นการพัฒนาความก้าวหน้าของกฎหมายระหว่างประเทศ

๓. ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษากฎหมายของรัฐบาลเปรียบเสมือนเป็นทนายความของแผ่นดิน ในกรณีที่เกิดการพิพาทระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการให้คำปรึกษาก่อนที่จะเกิดข้อพิพาทระหว่างการพิพาทหรือการตีความความตกลงหรือสนธิสัญญาหรือหากมีการละเมิดพันธกรณีตามความตกลงของภาคีฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งรวมถึงเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อพิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุด^๓

รายงานฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านทราบถึงบทบาทหน้าที่ของกรมสนธิสัญญาและกฎหมายในการส่งเสริมหลักนิติธรรมในบริบทของการต่างประเทศ ในการรักษา ส่งเสริม และเสริมสร้างกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งเป็นเครื่องมือในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศพันธกิจนี้รวมถึงการส่งเสริมการเคารพหลักกฎหมายที่เป็นที่ยอมรับสากล กอปรกับการสร้างบรรทัดฐานตามกฎหมายระหว่างประเทศที่ชอบธรรม เพื่อรักษาไว้ซึ่งสันติภาพและการมีเสถียรภาพของโลกบนพื้นฐานของการมีระเบียบกฎเกณฑ์ให้รัฐต่างๆ ดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างกันที่โปร่งใส ยุติธรรมเท่าเทียมและเสมอภาค โดยมีข้อจำกัดของระยะเวลาทำการศึกษานี้สั้น ผู้เขียนจะนำเสนอบทบาทของกรมสนธิสัญญาและกฎหมายเฉพาะในส่วนของการทำหน้าที่เสมือนฝ่ายนิติบัญญัติ (rule-making) ในการสร้างแนวบรรทัดฐานและการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศเชิงรุก (codification and progressive development of international law) วิธีการศึกษาจะประกอบด้วยวิเคราะห์บทบาทของกรมสนธิสัญญาและกฎหมายในเวทีระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค ได้แก่ องค์การที่ปรึกษากฎหมายแห่งเอเชียและแอฟริกา (Asian-African Legal Consultative Organization: AALCO) และในระดับสากล ได้แก่ องค์การสหประชาชาติ และคณะกรรมาธิการกฎหมายระหว่างประเทศ

^๒ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ. 2548

^๓ คำบรรยาย เรื่องลักษณะงานและการปฏิบัติราชการในกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย โดย ดร. รณรงค์ นพคุณ ผู้อำนวยการกองกฎหมาย กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย 2527-2528

หลักนิติธรรมกับระเบียบกฎหมายระหว่างประเทศ

หลักนิติธรรม เป็น“จริยธรรมของกฎหมาย” (morality of law) ซึ่งรวมถึงอุดมการณ์ และมาตรฐานของกฎหมายและการใช้กฎหมายในสังคมมนุษย์เพื่อสร้างความถูกต้องและเป็นธรรมให้เกิดขึ้น^๕ ซึ่งได้รับการพัฒนาในประเทศตะวันตกต่อมา เช่นในระบบ common law ที่มีบ่อเกิดจากอังกฤษ โดยศาสตราจารย์ท่านหนึ่งชื่อ Professor A.V.Dicey เห็นว่าหลักนิติธรรมนั้นประกอบด้วย ๓ หลัก/ความหมาย คือ ๑) Supremacy of law บุคคลใดไม่อาจถูกลงโทษ เว้นแต่ได้บัญญัติไว้ต่อศาลว่าเป็นความผิด ๒) Equality before the law ไม่มีบุคคลใดที่จะอยู่เหนือกฎหมาย (No one is above the law.) ๓) Predominance of legal spirit or that the general principles of the constitution derive from judicial rulings หลักกฎหมายในรัฐธรรมนูญกำเนิดจากคำวินิจฉัยในศาลที่กำหนดสิทธิ์ของปัจเจกชน และได้มีการกล่าวขานว่าเป็นเสาหลักกฎหมายของรัฐธรรมนูญ (bedrock of constitutional law) เป็นที่แพร่หลายและยอมรับในหลายๆ ประเทศต่อมา แนวคิดเรื่องหลักนิติธรรมที่มีบ่อเกิดจากกฎหมายภายใน ได้ส่งอิทธิพลต่อการเสริมสร้างกฎหมายระหว่างประเทศ จนหลักนิติธรรมสากลของตะวันตกได้กลายเป็นค่านิยมสากลของโลก และยังมีการพัฒนาการไปเรื่อยๆ ปัจจุบันแนวคิดเรื่องหลักนิติธรรมไม่ได้จำกัดอยู่ภายในประเทศเท่านั้นแต่ยังได้รับการยอมรับในระดับเวทีระหว่างประเทศทั้งในระดับโลกระดับภูมิภาคและระดับพหุภาคีโดยในเวทีระหว่างประเทศดังกล่าวได้ตระหนักถึงความสำคัญ และความหมายอย่างแท้จริงของหลักนิติธรรมส่งผลให้หลักนิติธรรมเป็นที่ยอมรับกันในระดับสากลต่างๆ ในทุกระดับ^๖

หลักนิติธรรมกลายเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดกฎกติกาในการดำเนินความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรและไม่เลือกปฏิบัติระหว่างรัฐกับรัฐ และนับว่าเป็นรากฐานที่ขาดไม่ได้ เพื่อรักษาและได้มาซึ่งความสงบเรียบร้อยของประชาคมระหว่างประเทศ หรือที่เรียกว่า ระเบียบกฎหมายระหว่างประเทศ (international legal order) ดังนั้น หากนโยบายการต่างประเทศมีวัตถุประสงค์เพื่อให้รัฐแก้ไขปัญหาดูด้วยวิธีสันติ หันหน้าเข้าหากันและร่วมมือกันอย่างเป็นธรรมกับทุกๆ ฝ่าย การเคารพและยึดถือหลักนิติธรรมในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงเป็นแนวคิดที่ขาดไม่ได้ในการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ และมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับประชาคมโลกแก้ไขข้อพิพาทบนโต๊ะเจรจามากกว่าบนสนามรบ อันนำมาซึ่งความสงบสุขของประชาชน ดังนั้น การสร้างบรรทัดฐานหรือกฎหมายระหว่างประเทศ ควรยึดและเคารพหลักนิติธรรมในการกำหนด ปรับใช้ และตีความ เพื่อให้ได้มาซึ่งกฎหมายที่ยึดหลักว่ากฎหมายอยู่เหนืออำนาจของรัฐใดบุคคลใดหรือสิ่งใด

บทบาทในการสร้างแนวบรรทัดฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ

กรมสนธิสัญญาและกฎหมายมีบทบาทในการร่วมพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศในกรอบของประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติและคณะกรรมาการ ๖ (กฎหมาย) ซึ่งสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเป็นหนึ่งในหอคอกค์กรหลักขององค์การสหประชาชาติที่ประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดจำนวน ๑๙๓ ประเทศ มีอำนาจหน้าที่ในการอภิปรายประเด็นปัญหาต่างๆ ภายในขอบเขตของกฎบัตรสหประชาชาติและดำเนินงานโดยการรับรองข้อมติ (resolutions) ไปยังประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติหรือคณะมนตรี

^๕เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นสพ.) รุ่นที่ 12 หัวข้อ “ธรรมาธิปไตย” โดยศาสตราจารย์กิติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ราชบัณฑิต เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2567

^๕ประสิทธิ์ตีวาทพัฒนพานิชโครงการศึกษาวิจัยเรื่องความหมายและองค์ประกอบของหลักนิติธรรมเสนอสำนักรงานคณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมมิถุนายน 2555 หน้า 30

^๖ประสิทธิ์ตีวาทพัฒนพานิชโครงการศึกษาวิจัยเรื่องความหมายและองค์ประกอบของหลักนิติธรรมเสนอสำนักรงานคณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมมิถุนายน 2555 หน้า 30

ความมั่นคงแห่งสหประชาชาติหรือองค์การอื่นๆ ในประเด็นการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจการค้า และสังคม วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม เช่น การดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศการลดอาวุธอาชญากรรมข้ามชาติกรณีพิพาทระหว่างประเทศภัยคุกคามอุบัติใหม่ รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศและสนับสนุนพัฒนาการก้าวหน้าของกฎหมายระหว่างประเทศและการประมวลกฎหมายส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทางด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมการศึกษาอนามัยรวมถึงช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐานโดยไม่เลือกปฏิบัตินอกจากนี้ สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติมีภารกิจเรื่องงบประมาณและการบริหารองค์การสหประชาชาติ^๗

คณะกรรมการ ๖ (กฎหมาย)

คณะกรรมการ ๖ (กฎหมาย) เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ผู้แทนรัฐสมาชิกองค์การสหประชาชาติได้ร่วมอภิปรายและหารือในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศที่อยู่ในความสนใจของรัฐสมาชิก คณะกรรมการ ๖ จะจัดการประชุมประจำปีในห้วงระหว่างต้นเดือนตุลาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายนของทุกๆ ปี ณ สำนักงานใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์กประเด็นกฎหมายระหว่างประเทศที่มีการหารือในการประชุมคณะกรรมการ ๖ มีทั้งประเด็นที่หารือต่อเนื่องกันเป็นประจำทุกปีอาทิมาตรการเพื่อจัดการก่อการร้ายสากลหลักนิติธรรมขอบเขตและการบังคับใช้หลักเขตอำนาจสากลโครงการช่วยเหลือในการเรียนการสอนการเผยแพร่และการเพิ่มพูนความสำคัญของกฎหมายระหว่างประเทศและประเด็นที่มีการหารือทุกๆ ๒ หรือ ๓ ปี อาทิ การคุ้มครองบุคคลในกรณีเกิดภัยพิบัติการขับไล่คนต่างด้าวผลของการขัดกันทางอาวุธต่อสนธิสัญญาและความรับผิดชอบขององค์การระหว่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกลไกอื่นของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ทำหน้าที่พัฒนากฎหมายระหว่างประเทศและต้องเสนอรายงานให้คณะกรรมการ ๖ พิจารณาเป็นประจำทุกปี ได้แก่ คณะกรรมาธิการกฎหมายระหว่างประเทศและคณะกรรมาธิการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ

ในการประชุมคณะกรรมการ ๖ ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติสมัยที่ ๗๘ เมื่อปี ๒๕๖๖ ฯพณฯ เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีความชำนาญพิเศษ สุธริยาจินดาวงศ์ผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติได้กล่าวถ้อยแถลงภายใต้หัวข้อ The rule of law at the national and International levels มีสาระสำคัญที่กล่าวย้ำทำที่ไทยที่ยึดมั่นในหลักนิติธรรมว่าเป็นหลักการที่ครอบนำความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐและระหว่างประชาชนด้วยกัน ประเทศไทยได้เน้นถึงความมุ่งมั่นต่อหลักนิติธรรมทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ แม้ท่ามกลางการเมืองระหว่างประเทศที่มีความผันแปรสูงประเทศไทยยังคงยึดมั่นในความศักดิ์สิทธิ์กฎหมายและหลักนิติธรรม โดยเชื่อมั่นในความร่วมมือผ่านกลไกพหุภาคีรวมถึงความสำคัญของการพัฒนาตราสารทางกฎหมายระหว่างประเทศกับบรรดารัฐต่างๆ ต่อประเด็นที่คณะกรรมการ ๖ ให้ความสำคัญเป็นพิเศษในปีนั้นที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมหลักนิติธรรมและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ไทยเห็นว่า การดำเนินการควรรคานิ่งถึงเป้าหมาย ๑๖ ของ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (UN Sustainable Development Goals) ประเทศไทยได้ยกตัวอย่างของการใช้เทคโนโลยี Video Conference ในการสืบพยานในศาลไทยช่วงการระบาดโควิด ๑๙ เพื่อสามารถดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมโดยมิชักช้า ก่อปรกักับการให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนความรู้และการศึกษาเพื่อเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและ

^๗ <http://treaties.mfa.go.th> download กันยายน 2567

การเคารพหลักนิติธรรมที่ทั้งใคร่ข้างหลัก นอกจากนั้นยังเน้นย้ำถึงความเชื่อมโยงระหว่างหลักนิติธรรมกับหลักนิติรัฐด้วย^๔

คณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ

คณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ (International Law Commission: (ILC) เป็นองค์กรย่อยหรือที่เรียกว่า subsidiary organ ของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติอันประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถด้านกฎหมายระหว่างประเทศจำนวน ๓๔ คนจาก ๕ ภูมิภาค โดยจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ ๑๓ (๑) (a) ของกฎบัตรสหประชาชาติ กล่าวคือ “เพื่อริเริ่มศึกษาและเสนอข้อแนะนำเพื่อสนับสนุนให้มีการพัฒนากำหนดของกฎหมายระหว่างประเทศ และการประมวลกฎหมายเหล่านั้น” “สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติจะเลือกตั้งสมาชิกคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ (ILC) ซึ่งมีวาระดำรงตำแหน่ง ๕ ปี มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดหลักนิติธรรมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหลักการและระบบกฎหมายระหว่างประเทศผลงานของคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ (ILC) มีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการอภิปรายและเจรจาจัดทำอนุสัญญาระหว่างประเทศในประเด็นกฎหมายระหว่างประเทศที่สำคัญๆ อาทิ กฎหมายสนธิสัญญา ความคุ้มกันทางการทูตและการกงสุลความรับผิดชอบของรัฐ เป็นต้น โดยคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ (ILC) จะประชุมรวมกัน (in session) ณ นครเจนีวา ประมาณ ๑๐ สัปดาห์ต่อปี โดยจะเสนอรายงานผลงานประจำปีข้อแนะนำและร่างข้อบท (draft articles/ principles/ guidelines) ในประเด็นกฎหมายระหว่างประเทศต่างๆต่อสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติผ่านที่ประชุมคณะกรรมการ ๖ ทั้งนี้ คณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ (ILC) นอกเหนือจากการส่งคำตอบต่อแบบสอบถามของ คณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ (ILC) แล้วการกล่าวถ้อยแถลงของผู้แทนรัฐสมาชิกเกี่ยวกับประเด็นกฎหมายระหว่างประเทศต่างๆในการประชุมคณะกรรมการ ๖ ในระเบียบวาระเรื่องรายงานการดำเนินการของ คณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ (ILC) จะช่วยทำให้ คณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ (ILC) ได้รับทราบแนวปฏิบัติของรัฐ (state practice) ในประเด็นกฎหมายระหว่างประเทศนั้นๆซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่องานประมวลกฎหมาย การกำหนดว่ากฎหมายใดได้กลายเป็นจารีตประเพณีและการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศเพื่อตอบสนองความต้องการของรัฐต่อไป

กรมสนธิสัญญาและกฎหมายมีบทบาทแข็งขันในการขับเคลื่อนการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประเทศไทยในกรอบของคณะกรรมการ ๖ อาทิ การเข้าร่วมการประชุมและกล่าวถ้อยแถลงในประเด็นที่ไทยให้ความสำคัญการเข้าร่วมพิจารณาจัดทำข้อมติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเพื่อส่งเสริมบทบาทและรักษาผลประโยชน์ของประเทศไทยการติดตามการอภิปรายในประเด็นต่างๆเพื่อนำมาประกอบการกำหนดค่าที่ที่เหมาะสมของประเทศไทยในประเด็นกฎหมายระหว่างประเทศที่อยู่ระหว่างการหารือโดยกรมสนธิสัญญาและกฎหมายจะส่งผู้แทนเข้าร่วมการประชุมใหญ่ของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติและการประชุมคณะกรรมการ ๖ เป็นประจำทุกปีระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนธันวาคมของทุกปีซึ่งประเทศไทยจะนำประเด็นข้อกฎหมายระหว่างประเทศในกรอบพหุภาคีนี้ไปพัฒนาในกรอบภูมิภาคและในระดับทวิภาคีต่อไป ในฐานะผู้แทนประเทศไทยในการเข้าร่วมในกระบวนการประมวล

^๔ Statement by His Excellency Dr. Suriya Chindawongse, Ambassador and Permanent Representative of Thailand to the United Nations before the Sixth Committee of the 78th Session of the United Nations General Assembly Agenda Item 83, The rule of law at the national and international levels., New York, 17 October 2023, un.org

^๕ <http://www.legal.un.org/international-law-commission>

และสร้างบรรทัดฐานด้านกฎหมายระหว่างประเทศ กรมสนธิสัญญาและกฎหมายจึงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างหลักนิติธรรมในประชาคมระหว่างประเทศไม่ว่าบทบาทในฐานะผู้นำทางความคิดโดยนำหลักการและความเห็นที่ไทยให้ความสำคัญไปสะท้อนไว้ในขั้นตอนแรกๆของการประมวลและสร้างแนวบรรทัดฐานเหล่านั้นเพื่อประกันว่ากฎหมายที่จะมีการพัฒนาต่อไปนั้นเอื้อประโยชน์สูงสุดกับประเทศไทยหรือในบทบาททางการทูตที่พร้อมเป็น “สะพานเชื่อม” ระหว่างความคิดหรืออุดมการณ์ที่แตกต่าง

โดยสรุปประเทศไทยได้เข้าไปร่วมในกระบวนการประมวลและสร้างบรรทัดฐานทางกฎหมายภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆเช่นในการประมวลและสร้างบรรทัดฐานทางกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (International Law Commission: ILC) ภายใต้กรอบขององค์การสหประชาชาติ และคณะกรรมการ ๖ ของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (Sixth Committee) ที่รับผิดชอบเรื่องประเด็นข้อกฎหมาย รวมถึงการเป็นสมาชิกการประชุมกรุงเฮกว่าด้วยกฎหมายคดีบุคคล (Hague Conference on Private International Law: HCCH) สำหรับประเด็นกฎหมายการค้าระหว่างประเทศนั้น ประเทศไทยเป็นสมาชิกคณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (United Nations Commission on International Trade Law: UNCITRAL) ซึ่งประเทศไทยได้มีข้อริเริ่มเกี่ยวกับการปฏิรูปการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชนโดยเข้าไปร่วมกระบวนการเจรจาจะทำตราสารสำคัญทางกฎหมายรวมถึงการผลักดันให้มีการจัดตั้งศูนย์ที่ปรึกษาทางกฎหมายเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาในการต่อสู้กับคดีการระงับข้อพิพาท (Advisory Center on International Investment Dispute Resolution) โดยเฉพาะการสนับสนุนที่ปรึกษาทางกฎหมายหรือทนายเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐในการต่อสู้คดีพิพาทที่เข้าสู่กระบวนการของอนุญาโตตุลาการหรือการระงับข้อพิพาททางเลือกอื่นกับเอกชนซึ่งถือว่าเป็นวาระการพัฒนาที่สำคัญของประเทศกำลังพัฒนาเนื่องจากค่าใช้จ่ายที่รัฐสามารถประหยัดได้จากการจ้างทนายความที่มีความเชี่ยวชาญในอัตราค่าจ้างที่ถูกลงจะสามารถทำให้ประเทศน่าลงทุนที่ปกติใช้ในการจ้างบริษัททนายความสากลเหล่านั้น มาใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและค้าจนเศรษฐกิจได้มากขึ้น นอกจากนี้ประเทศไทยมีนโยบายสนับสนุนให้คนไทยที่มีศักยภาพความสามารถไปสมัครรับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนำในกรอบเวทีทางกฎหมายที่สำคัญเช่น ดร.เกรียงศักดิ์กิตติชัยเสรีตุลาการในศาลกฎหมายทะเล (International Tribunal for the Law of the Sea: ITLOS) อดีตอธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ เอกอัครราชทูต ณ กรุงมอสโก และออสเตรเลีย อดีตคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศและ ดร.วิลาวัณย์ มังคละธนะกุล อดีตอธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมายและเอกอัครราชทูต ณ กรุงเวียนนา ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศในปัจจุบัน ซึ่งนอกจากจะเสริมภาพลักษณ์ของไทยที่ยึดหลักนิติธรรมในการต่างประเทศและการสนับสนุนกระบวนการสร้างกฎหมายในกรอบพหุภาคีแล้ว ยังเป็นโอกาสที่บุคคลเหล่านี้ ได้แสดงถึงความรู้ความสามารถของนักการทูต/นักกฎหมายชาวไทยที่มีศักยภาพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงสามารถเสนอให้เพิ่มแนวปฏิบัติที่ดีของไทยและให้มุมมองที่เป็นประโยชน์กับประเทศไทยในกระบวนการสร้างกฎกติกาที่จะมีผลผูกพันเป็นกฎหมายระหว่างประเทศต่อไปได้เช่นกันที่สำคัญเป็นการเพิ่ม visibility ของไทยในเวทีระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยได้แสดงให้เห็นถึงการเคารพนิติธรรมจะมีความน่าเชื่อถือในสายตาของชาวต่างชาติซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดการลงทุน เพราะสร้างความมั่นใจว่ากระบวนการยุติธรรมภายในประเทศจะมีพื้นฐานที่เคารพหลักกฎหมายเช่นเดียวกัน

ความร่วมมือในการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศในระดับสากล

โดยที่กฎหมายระหว่างประเทศ มีการพัฒนาตลอดเวลาและมีพลวัตสูง โดยเฉพาะภายใต้กรอบคณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (UNCITRAL) ที่ไทยได้ร่วมการเจรจาจัดทำตราสารด้านกฎหมายการค้าระหว่างประเทศในมิติต่างๆ ตลอดจนมาซึ่งการเข้าร่วมในเวทีดังกล่าว

สามารถรักษาผลประโยชน์ของประเทศไทยได้ ดังนั้นหน้าที่และความรับผิดชอบของกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจะต้องพิจารณาศึกษาวิเคราะห์ข้อบัญญัติกฎหมายระหว่าง ประเทศและกฎหมายการค้าระหว่างประเทศในเรื่องต่างๆที่องค์การสหประชาชาติได้จัดทำขึ้นด้วยความ รอบคอบจะได้เสนอความเห็นและข้อพิจารณาที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศ นอกจากนั้นยังจะต้องค้นคว้าศึกษา ข้อเท็จจริง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งสาระบัญญัติกับวิธีบัญญัติ เพื่อเตรียมท่าทีไทยสำหรับการเข้าร่วมการ ประชุมระหว่างประเทศ

กลไกหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศอื่นๆโดยเฉพาะ ประเทศกำลังพัฒนาในระดับภูมิภาคคือภายใต้องค์การระหว่างประเทศทางกฎหมายที่มีชื่อว่าองค์การ ที่ปรึกษากฎหมายแห่งเอเชียและแอฟริกา (Asian-African Legal Consultative Organization: AALCO) ซึ่งมีบทบาทในการผลักดันให้ประเทศสมาชิกให้ความสำคัญกับการประมวลและพัฒนากฎหมายระหว่าง ประเทศซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไป

ความร่วมมือระดับภูมิภาคภายใต้ AALCO

AALCO จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๙ เป็นองค์การระหว่างประเทศเดียวที่มีสมาชิกรวมตัวกัน จากทวีปเอเชียและแอฟริกาปัจจุบันมีประเทศสมาชิกรวม ๔๘ ประเทศซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมประชากร ๒ ใน ๓ ของประชากรโลก มีสำนักงานเลขาธิการตั้งอยู่ณกรุงนิวเดลีสาธารณรัฐอินเดียมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้ กลุ่มประเทศเอเชียและแอฟริกามีบทบาทในการประมวลและพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศและผลักดัน พัฒนาการดังกล่าวให้สอดคล้องกับท่าทีและผลประโยชน์ของประเทศในเอเชียและแอฟริกาการประชุม ประจำปีของ AALCO เป็นเวทีที่ประเทศสมาชิกจะอภิปรายแสดงความคิดเห็นและท่าทีในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งเป็นที่สนใจของประเทศสมาชิกโดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการในรอบของคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ (ILC) และคณะกรรมการ ๖ (กฎหมาย) ภายใต้สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยในฐานะสมาชิกของ AALCO ได้ใช้ เวทีดังกล่าวในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อแนวทางและเนื้อหาสาระของกฎหมายระหว่างประเทศและ ผลักดันท่าทีประเทศไทยในประเด็นที่ประเทศให้ความสำคัญเพื่อให้การพัฒนาการของกฎหมายระหว่าง ประเทศเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับท่าทีและผลประโยชน์ของประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ในทวีปเอเชียและแอฟริกา การประชุมประจำปีของ AALCO โดยมีกำหนดการจัดการประชุมในช่วงเดือน กันยายนถึงตุลาคมของทุกปีก่อนการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ มีผู้เข้าร่วมการประชุมเป็นผู้แทน ระดับรัฐมนตรีหรือเทียบเท่าจากหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านกฎหมายระหว่างประเทศของประเทศสมาชิกผู้แทน ประเทศและองค์การระหว่างประเทศผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายระหว่างประเทศจากสาขาต่างๆ

ล่าสุด เมื่อวันที่ ๙ - ๑๓ กันยายน ๒๕๖๗ ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมประจำปี ของ AALCO สมัยที่ ๖๒ ที่กรุงเทพฯโดยมีผู้แทนประเทศสมาชิกจาก ๓๙ ประเทศ ๗ องค์การระหว่างประเทศ และผู้แทนจากหน่วยงานของประเทศไทยรวมทั้งหมดประมาณ ๓๐๐ คนโดยประเด็นที่เป็นประโยชน์ ต่อประเทศไทยที่จะหยิบยกขึ้นมาพิจารณาได้แก่ สถานการณ์กฎหมายทะเลและกฎหมายการค้าและการลงทุน ระหว่างประเทศ เป็นต้น

ไทยประสบความสำเร็จในการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมในครั้งนี้โดยสามารถส่งเสริมบทบาท ของไทยในการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศซึ่งกำลังมีพลวัตสูงในหลายมิติ AALCO เป็นกลไกความร่วมมือที่ มุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถ (capacity building) ของประเทศสมาชิก ให้สามารถติดตามและมีส่วนร่วม

^{๑๑}อ้างอิงเอกสารคำบรรยาย ของ ดร.รณรงณ์ นพคุณ

ในการแสดงความคิดเห็นในกรอบกฎหมายระหว่างประเทศ และสร้างความตื่นตัวต่อความสำคัญในการกำหนดประเด็นทางกฎหมายเพื่อเตรียมท่าทีในเวทีระหว่างประเทศอื่นๆต่อไป โดยที่ประชุม AALCO ได้หารือประเด็นสำคัญ ๙ ประเด็นด้วยกันได้แก่ ๑) การดำเนินงานของคณะกรรมการการกฎหมายระหว่างประเทศ (ILC) ในการประชุมสมัยที่ ๗๕ ๒) กฎหมายอวกาศ ๓) กฎหมายทะเล ๔) การละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศในปาเลสไตน์และเขตปกครองโดยอิสราเอลและประเด็นกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ๕) การติดตามเรียกคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ๖) สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน ๗) กฎหมายการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ ๘) การก่อการร้ายสากล และ ๙) กฎหมายอาชญากรรมทางไซเบอร์โดยประเด็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและกฎหมายทะเลเป็นสองประเด็นที่ไทยเสนอและได้รับการตอบรับที่ดีจากผู้เข้าร่วมประชุมเนื่องจากเป็นประเด็นที่คาดว่าจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในอนาคตและเกี่ยวข้องการใช้ทรัพยากรที่จำกัดและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง

สำหรับประเด็นหัวข้อการดำเนินงานของ คณะกรรมการการกฎหมายระหว่างประเทศ (ILC) ในการประชุมสมัยที่ ๗๕ เป็นวาระต่อเนื่องในการประชุมประจำปีทุกครั้ง เนื่องจากประเทศสมาชิกได้รับทราบถึงพัฒนาการจากมุมมองของคณะกรรมการเองได้มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นผ่านถ้อยแถลงจากแต่ละประเทศ ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกคณะกรรมการการกฎหมายระหว่างประเทศที่ใกล้ชิดซึ่งในการประชุมประจำปี ครั้งที่ ๖๒ ได้รับเกียรติจากสมาชิกคณะกรรมการการกฎหมายระหว่างประเทศ (ILC) ที่เดินทางมาเข้าร่วมด้วยตัวเองและผ่านระบบออนไลน์จำนวน ๗ ท่าน (ไทย ญี่ปุ่น เกาหลี เวียดนาม เซียร์ราลีโอน อินเดีย และลัตเวีย) โดยแต่ละท่านจะมาให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการทำงานของคณะกรรมการการกฎหมายระหว่างประเทศ (ILC) แผนการทำงาน หัวข้อใหม่ๆ ที่รัฐประสงค์ให้ศึกษา ซึ่งในครั้งนี้ หัวข้อมีความหลากหลายและเป็นประเด็นที่ประเทศกำลังพัฒนาให้ความสนใจ ประกอบด้วยหลักปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (fair and equitable treatment) ภายใต้กฎหมายการลงทุนระหว่างประเทศ ความคุ้มกันของเจ้าหน้าที่รัฐต่อเขตอำนาจศาลในคดีอาญา กฎหมายสนธิสัญญากับการจัดทำความตกลงระหว่างประเทศที่ไม่มีผลผูกพัน เป็นต้น การที่สมาชิกคณะกรรมการการกฎหมายระหว่างประเทศ (ILC) มาร่วมแลกเปลี่ยนรับฟังความคิดเห็นกับผู้แทนรัฐ มีประโยชน์ต่อบทบาทหน้าที่ในการประมวลกฎหมาย (codification) และพัฒนาการก้าวหน้าของกฎหมายระหว่างประเทศ (progressive development of international law)

ประเทศไทยได้ใช้โอกาสในการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมประจำปีของ AALCO ในครั้งนี้ จัดกิจกรรมคู่ขนาน (side event) ในลักษณะงานเสวนาเกี่ยวกับประเด็นที่ประเทศไทยต้องการจะผลักดันเพิ่มเติมได้แก่ประเด็นการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญากรุงเทพว่าด้วยการยกเลิกข้อกำหนดของการนิติกรรมสำหรับเอกสารมหาชนจากต่างประเทศ (Apostille Convention) ภายใต้กรอบการประชุมแห่งกรุงเฮกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล (HCCH) ประเด็นเกี่ยวกับการบังคับใช้ความตกลงภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลเกี่ยวกับการอนุรักษ์และใช้อย่างยั่งยืนซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่นอกเขตอำนาจรัฐ (ความตกลง BBNJ) ประเด็นการปรับใช้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเพื่อคุ้มครองพลเรือนจากภัยคุกคามทางดิจิทัลและประเด็นการปฏิรูปกลไกการระงับข้อพิพาทด้านการลงทุนระหว่างรัฐกับเอกชนโดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายระหว่างประเทศและผู้แทนจากองค์การระหว่างประเทศร่วมเป็นผู้อภิปรายและเปิดโอกาสให้หน่วยงานที่สนใจและภาคีวิชาการสามารถเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวได้ ซึ่งส่งเสริมบทบาทที่สร้างสรรค์ของไทยในการผลักดันและพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศของไทยสู่สายตาของนานาประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศได้ใช้โอกาสนี้ในการจัดนิทรรศการร่วมกับหน่วยงานต่างๆได้แก่ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทยองค์การมหาชน Green Peace

ประเทศไทยกรมราชทัณฑ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถมูลนิธิสายใจไทยในพระบรมราชูปถัมภ์มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถพระบรมราชชนนีพันปีหลวง และบริษัทการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยน้ำมันและการค้าปลีกจำกัด (มหาชน) ในการร่วมจัดชุมนุมนิทรรศการเพื่อประชาสัมพันธ์นโยบายที่สำคัญของหน่วยงานและส่งเสริม soft power ของไทยผ่านการจัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์งานฝีมือของไทยที่มีเอกลักษณ์แก่ผู้เข้าร่วมการประชุมด้วย

นอกจากนี้ที่ประชุมได้รับรองปฏิญญากรุงเทพฯ (Krungthep Declaration) ซึ่งย้ำถึงความมุ่งมั่นของประเทศสมาชิกต่อหลักการและเป้าประสงค์ของ AALCO อาทิ การส่งเสริมบทบาทนำของประเทศจากภูมิภาคเอเชียและแอฟริกาในการพัฒนาและผลักดันการดำเนินการด้านกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในประเด็นความท้าทายที่จะส่งผลกระทบต่ออนาคตการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศ เช่น เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ พร้อมทั้งย้ำความสำคัญของการผลักดันให้ประเทศจากทั้งสองภูมิภาคเข้าร่วมเป็นสมาชิก AALCO มากขึ้น

ความสำคัญและประโยชน์ของการเคารพหลักนิติธรรมในกฎหมายระหว่างประเทศ

หลักนิติธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญของการรักษาความสงบเรียบร้อยทั้งภายในประเทศและในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐในมิติภายใน กรมสนธิสัญญาและกฎหมายกระทรวงการต่างประเทศเป็นหนึ่งในองค์กรที่มีหน้าที่ติดตามและให้ความเห็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพันธกรณีของประเทศไทยภายใต้สนธิสัญญาที่ไทยเป็นภาคี กฎหมายจารีตประเพณี และกฎหมายระหว่างประเทศ กระบวนการขั้นตอนในการปฏิบัติหน้าที่หลักนี้ ที่เริ่มด้วยการศึกษาความต้องการของไทย มีประโยชน์ในการเข้าใจระบบกฎหมายภายในและความเชื่อมโยงกับกฎหมายระหว่างประเทศ จำเป็นต้องเข้าใจและตระหนักถึงข้อดีและข้อเสียของประเทศในการพัฒนากฎหมายในมิติต่างๆ ในการดำเนินภารกิจ กรมสนธิสัญญาและกฎหมายสามารถเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่ปัจจุบันและที่กำลังจะมีการพัฒนาต่อไปให้แก่หน่วยงานราชการและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความรู้ความสามารถและศักยภาพของบุคลากรไทยให้ทัดเทียมกับนานาชาติได้ด้วย

ในแง่ของมิติระหว่างประเทศนั้น การที่ประเทศไทยแสดงบทบาทนำในการริเริ่มและสร้างกฎหมายระหว่างประเทศทำให้ประเทศไทยได้รับการชื่นชมยกย่องว่าเป็นประเทศที่เคารพและยึดหลักนิติธรรมในการแก้ไขประเด็นท้าทายและข้อพิพาทระหว่างรัฐกับรัฐโดยใช้วิธีสันติรวมถึงการสนับสนุนกลไกและองค์กรทางกฎหมายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศศาลยุติธรรมระหว่างประเทศหรือศาลถาวรว่าด้วยอนุญาโตตุลาการก็ตามในขณะเดียวกัน ความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้กรอบภูมิภาคเช่น AALCO สามารถสร้างทำที่ร่วมกันในหลายประเด็นที่ประเทศต่างๆ ให้ความสำคัญเช่นเดียวกันซึ่งจะเพิ่มอำนาจต่อรองในเวทีระหว่างประเทศที่ใหญ่ขึ้นเช่นในสหประชาชาติการรวมตัวและมีเสียงที่เป็นเอกภาพจะก่อให้เกิดการยอมรับท่าทีของแต่ละประเทศได้มากขึ้น นอกจากนี้ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับองค์การระหว่างประเทศด้านกฎหมายต่างๆ มีความร่วมมือที่สร้างสรรค์และมีประวัติที่ยาวนานอันจะนำมาสู่การต่อเติมและสร้างสรรค์กฎหมายที่ใช้ได้จริงและตอบสนองความต้องการของรัฐที่แท้จริง